

MEGEMLÉKEZÉS

Milan Majtán (1934–2018)

Milan Majtán 1934-ben született Ruttka (Vrútky) településen. A főiskolai éveket (1953–1957) követően Pozsonyban középiskolai tanárként tevékenykedett, majd 1961-től a Szlovák Tudományos Akadémia Ludovít Štúr Nyelvtudományi Intézetében kezdett dolgozni, melynek nyugdíjba vonulásáig, 2008-ig az alkalmazottja volt. A Szlovák Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetének Dialektológia Osztályán kezdte meg kutatómunkáját, majd 1965-ben átlépett a Szlovák Nyelvtörténeti Osztályba, melynek 1984-ben a vezetője lett. 1995–1999 között a Nyelvtudományi Intézet igazgatóhelyettese is volt.

A kutatóintézetben folytatott munkán kívül pedagógiai tevékenységet is végzett: szlovák nyelvtörténetet és szlavisztikát oktatott, szakdolgozatokat és doktori értekezéseket vezetett a nyitrai Pedagógiai Főiskolán, az eperjesi Pavol Jozef Šafárik Egyetemen, a nagyszomati Cirill és Metód Egyetemen. A névtan egyetemeken való oktatásában segédletként használták a Milan Majtán és Michal Blichá által írott Metodika výskumu vlastných mien (A tulajdonnevek kutatásának módszerei, 1975) és Úvod do onomastiky (Bevezetés a névtanba, 1986) című egyetemi jegyzetet.

Milan Majtán gazdag publikációs tevékenysége arról tanúskodik, hogy a nyelvtudomány különböző részterületeivel foglalkozott, de nyelvtörténeti és névtani témájú írásainak száma a legnagyobb. A 60-as években bekapcsolódott a szlovák nyelvjárási atlasz (Atlas slovenského jazyka) első kötetének munkálataiba. Doktori értekezésében a honti és nógrádi nyelvjárással foglalkozott. Főszerkesztőként, a kutatócsoport vezetőjeként, társszerzőként részt vett a hétkötetes szlovák nyelvtörténeti szótár (Historický slovník slovenského jazyka, 1991–2008) munkálataiban. 1995-ben védte meg Onymické systémy (Onimikus rendszerek) című munkáját, melynek köszönhetően megszerezte a nyelvtudomány doktora címet.

Milan Majtán a szlovák és szláv névtudomány jeles képviselőjeként ismert, a szlovák névtani iskola alapítói közé tartozott. Kutatómunkájáért számos szakmai elismerésben részesült. A kezdetektől tagja, majd 1984–2001 között elnöke volt a Szlovák Tudományos Akadémia Ludovít Štúr Nyelvtudományi Intézetében működő Szlovák Névtudományi Bizottságnak (Slovenská onomastická komisia pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied), mely 1964-ben alakult, és intézményes keretek közt biztosította a névkutatás szervezettebbé válását. Elnökségi tagja volt a Cseh Tudományos Akadémia Névtani Bizottságának, valamint a Nemzetközi Szlavisztikai Komité Onomasztikai Bizottságának is. Aktívan bekapcsolódott a tudományszervező és -terjesztő tevékenységbe, számos konferenciát szervezett, részt vett a kiadványok szerkesztésében, lektorálásában. A nyugdíjba vonulását követően is járt a Szlovák Névtudományi Bizottság üléseire.

A Szlovák Névtudományi Bizottság 1967-ben szervezte az első Szlovák Névtudományi Konferenciát, melynek előadásai a mai és történeti személy- és helynevek kutatásáról, a helynevek standardizálásáról szóltak, s a tanulmányokat tartalmazó kötet Milan Majtán és Vincent Blanár szerkesztésében 1968-ban jelent meg. Milan Majtán a névtani konferenciák szervezésében továbbra is aktívan részt vett, a 4., 6–10. konferenciakötetet egyedül szerkesztette, az 5., 12–15. kötetnek pedig a társszerkesztője volt.

Névtani publikációinak legnagyobb része a helynévkutatás témakörét érintette, de foglalkozott az onomasztika egyéb részterületeivel is.

A szlovákiai helységnevek jegyzékét és az egyes toponimák 1773–1997 közötti névváltozatait tartalmazza a több kiadásban (1972, 1998) megjelent *Názvy obcí Slovenskej republiky. Vývin v rokoch 1773–1997* (A Szlovák Köztársaság településeinek nevei. Változásuk az 1773–1997 közötti években) című könyve.

A helynevek standardizációjával kapcsolatos kérdéseket több írásában taglalta. A Szlovák Köztársaság Földügyi, Térképészeti és Kataszteri Hivatala Földrajzinév-bizottságának tagja, majd 1992–2001 között elnöke volt. Részt vett a standardizált helyneveket tartalmazó kiadványok előkészítésének munkálataiban.

Társszerzője volt a *Zeměpisná jména Československa* (Csehszlovákia földrajzi nevei, 1982) című kiadványnak, melyben mintegy 1200 helynév (helységnev, hegynev, víznev) etimológiája szerepel névcikkek formájában; Majtán a névanyag 31%-át, a Szlovákia területén lévő helynevek eredetmagyarázatát adta meg.

Az utóbbi években Szlovákiában újra fellendült a víznevek kutatása, melyet egykor Šmilauer kezdeményezett. Milan Majtán társszerzőként az *Árva* (Kazimierz Rymuttal közösen, 1985) és *Ipoly* (Pavol Žigoval közösen, 1999) folyók vízneveit dolgozta fel.

Milan Majtán irányításával 1966–1975 között megvalósult egy egész Szlovákiára kiterjedő kérdőíves helynévgyűjtés, melynek eredményeképpen mintegy 250 000 mikrotoponima gyűlt össze (ezen névkorpusz digitális feldolgozása napjainkban zajlik a Szlovák Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetének Szlovák Nyelvtörténeti, Onomasztikai és Etimológiai Osztályán). Ennek részleges eredményeit közölte *Lexika slovenskej toponymie* (A szlovák toponímia lexikája, 1996) című monográfiájában.

Milan Majtán Matej Považajjal együtt írta a szlovákiai keresztnévszótárat, amely 1983-ban látott napvilágot, később több kiadásban megjelent; bővített változata 1998-ban, *Vyberte si meno pre svoje dieťa* (Válasszon keresztnévet gyermekének) címen.

2014-ben jelent meg *Naše priezviská* (Családneveink) című monográfiája, melyben a szlovák családnevek kialakulásáról, etimológiájáról, gyakoriságáról, a családnévadás indítékairól, a nevek képzési módjairól, a családnévkutatás és a genealógia közötti összefüggésekről olvashatunk.

Milan Majtán gazdag munkássága, publikációs tevékenysége figyelemreméltó, mintául és forrásul szolgált és szolgál a névkutatók számára is.

BAUKO JÁNOS

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1297-6177>

Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem

Közép-európai Tanulmányok Kara